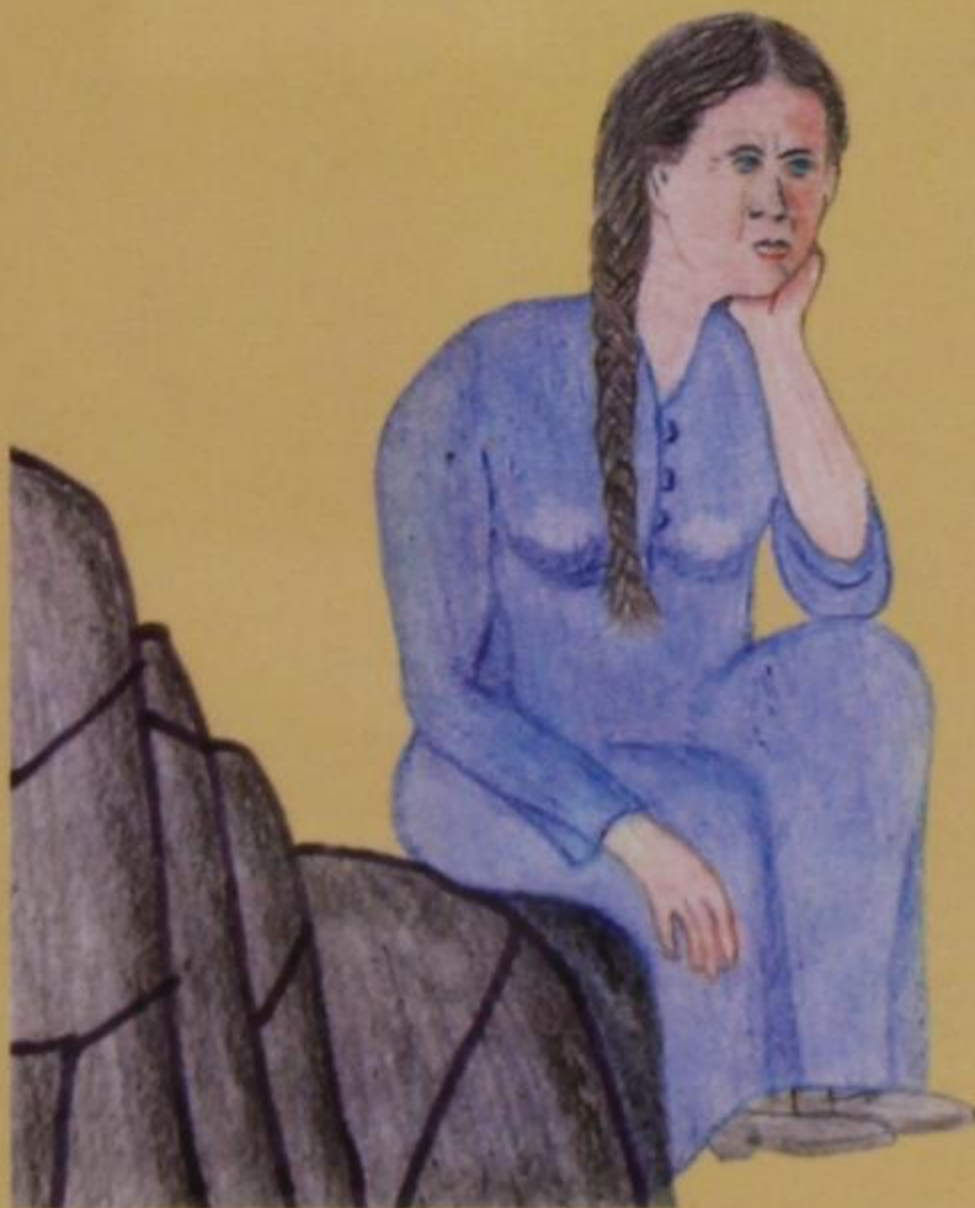

ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΓΟΥΝΗ

ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΑ ΟΝΕΙΡΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΩΔΩΝΗ

ΑΘΗΝΑ 2007

Ο Μιχάλης Παγούνης γεννήθηκε το 1936 στο χωριό Ζέρμα της Κόνιτσας. Τα γεγονότα του εμφυλίου πολέμου 1946-49 σημάδεψαν την παιδική του ζωή. Όπως και χιλιάδες άλλα Ελληνόπουλα, έτσι κι αυτός βρέθηκε στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, με τα δύο μικρότερα αδέρφια του, χωρίς τους γονείς του. Μεγάλωσε σε παιδικούς σταθμούς στην Αλβανία, Ρουμανία και Πολωνία.

Στην Πολωνία τελείωσε το σχολείο και το Πανεπιστήμιο. Απέκτησε το πτυχίο του Μάστερ Γεωλογίας και εργάστηκε σε διάφορες γεωλογικές υπηρεσίες από υπεύθυνες θέσεις. Για ένα διάστημα, μέχρι τον επαναπατρισμό του στην Ελλάδα το 1975, ήταν συνεργάτης στην Έδρα Υδρογεωλογίας του Πανεπιστημίου του Βρότσλαβ.

Στην Ελλάδα εργάστηκε στο ΙΓΜΕ (Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών) στον Τομέα Υδρολογίας και ασχολήθηκε με την υδρογεωλογική έρευνα.

Η ύδρευση της Αθήνας από υπόγεια νερά ήταν το κυριότερο πρόβλημα της υπηρεσιακής ενασχόλησής του.

Το μεγάλο πρόβλημα της λειψυδρίας στο Λεκανοπέδιο της Αττικής την περίοδο 1988-93 αντιμετωπίστηκε με επιτυχία χάρη στις μελέτες του. Προηγούμενα βιβλία του: «Ο θαμπός δίσκος του ήλιου», «Παιδιά της Ελπίδας».

ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΑ ΟΝΕΙΡΑ

© Μιχάλης Παγούνης
Μαραθωνοδρόμων 22
151-24 Μαρούσι
τηλ. 210.8067920
Χαλκίδα, τηλ: 22210.96441

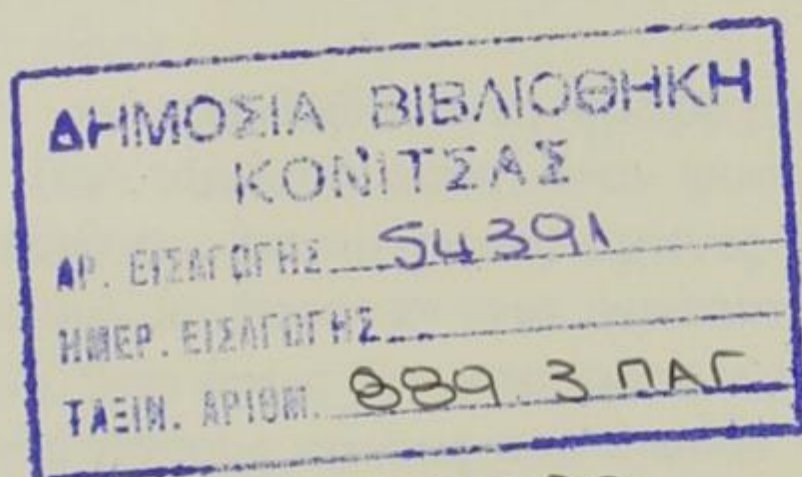
Εκδόσεις «Δωδώνη»
Ασκληπιού 3, 106 79 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210.38.25.485

Διάθεση: «ΔΩΔΩΝΗ» ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.
Ανδρέου Μεταξά 28, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210.38.25.485 – Τηλ. & Fax: 210.38.41.171

ISBN 978-960-385-471-5

ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΓΟΥΝΗ

ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΑ ΟΝΕΙΡΑ

Κωδ. Εξ: 7932

Δ Ω Δ Ω Ν Η

ΑΘΗΝΑ 2007

I

Τρία χρόνια στρατιώτης. Κακουχίες κι ανδραγαθήματα. Η μοίρα του είχε χαράξει το δρόμο της θυσίας. Τραυματισμένος βαριά σε μια μάχη με τους Γερμανούς κοντά στην Κόνιτσα, βρέθηκε σε κάποιο υπαίθριο χειρουργείο στο βάθος μιας δύσβατης σκιερής ρεματιάς. Συνήρθε ύστερα από μήνες.

Το φως του ήλιου αντανακλούσε στη σμαραγδένια ασπίδα του λόγγου. Πού και πού μόνο, όταν φυσούσε και τα κλαριά ανασάλευαν, λευκόχρυσες αχτίνες διαπερνούσαν τη φυλλωσιά κι έπεφταν στο γιατάκι του σταλάζοντας θαλπωρή, που όμως δεν μπορούσε ν' απολαύσει μες στους αβάσταχτους πόνους που ένιωθε.

Αυτά ήταν πια παρελθόν, αλλά τώρα πονούσε η σκέψη του, πονούσε όταν τα 'φερνε στο μυαλό του. Πονούσε και παρηγοριόταν συνάμα. Είχε πράξει το χρέος του απέναντι στην πατρίδα και μπορούσε ν' αντικρίσει κατάνια τον κόσμο. Όμως, υπήρχε κάτι που έπνιγε την περηφάνια του και τον έκανε να νιώθει ταπεινωμένος. Πώς και σε ποιον να εκφράσει την αγανάκτησή του; Οι χτεσινοί συμπολεμιστές του, που τότε ήταν έτοιμοι να θυσιάσουν για το διπλανό τους, τώρα τον προσπερνούσαν μουγκοί και πικρόχολοι, κι αλλοστρατίζαν βιαστικά καθώς πλησίαζαν στα χωριά τους.

— Καλή αντάμωση συναγωνιστές στα νέα μετερίζια της λευτεριάς, ακούστηκε μια φωνή.

Ο Γιάννης ξαφνιάστηκε. Ποιος ήταν; Τι εννοούσε;

Ώρες πεζοπορίας! Έμεινε ολομόναχος. Ο τόπος μπροστά του σπαθί. Φιδωτό το μονοπάτι που ανηφόριζε. Αισθάνθηκε να του πιάνεται η ανάσα, να κόβονται τα γόνατά του, αλλά συνέχισε να βαδίζει μεταφέροντας το

σάκο απ' τον ένα ώμο στον άλλο και σταματώντας κά-
θε τόσο.

Σαν βγήκε πάνω στο Ταμπούρι του Κάντσικου κι αντίκρισε το χωριό του, σκαρφαλωμένο στην απέναντι βουνοπλαγιά, η καρδιά του που χτυπούσε δυνατά λες και θα 'σπαγε απ' τη χαρά. Άνοιξε το βήμα του. Το βάρος που κουβαλούσε τον έσπρωχνε στον κατήφορο.

Οι άλλοι Ελασίτες απ' το χωριό του είχαν επιστρέψει εδώ κι αρκετό καιρό. Μόνο αυτός άργησε να φανεί. Στο σπίτι του θ' ανησυχούσαν, θ' ανησυχούσε κι η Βασιλική, η αρραβωνιαστικά του, κι ίσως να ξημεροβραδιαζόταν στο παράθυρο περιμένοντας να δει το γυρισμό του, συλλογιζόταν. Τον παράσυρε η φαντασία του και του φάνηκε ξαφνικά σα να την έβλεπε να τρέχει κοντά του ανοίγοντας την αγκαλιά της. Και τότε αυτός θ' αφοσιωνόταν στα κτήματα και το βιο του και θα παντρεύονταν σύντομα, γιατί αγαπιόνταν και γιατί, το 'νιωθε βαθιά, όπως κι εκείνη, δεν μπορούσαν να ζήσουν χωριστά, θ' άνοιγαν το σπιτικό τους και θα δημιουργούσαν μια καλή κι ευτυχισμένη οικογένεια.

Καθώς πάτησε το πόδι του στα χώματα του χωριού του, κάτι θηρία τσοπανόσκυλα χύμηξαν καταπάνω του. Το κοπάδι που βοσκούσε στη βουνοπλαγιά λάκισε. Η φωνή του βοσκού ακούστηκε βραχνή.

— Ε! Ποιος είσαι εσύ που πας μεσ' απ' το βιο;

— Εγώ παππού.

Ο ήλιος φώτιζε δυνατά! Άστραφταν οι ασβεστόπετρες και το χορτάρι. Ο γέρος έφερε το χέρι του αντήλιο.

— Ο Γιάννης της Μαρίας; Βλέπω καλά ή με γελούν τα μάτια.

— Όχι, δε σε γελούν παππού, εγώ είμαι, απάντησε ο Γιάννης.

Έφτασε κοντά του κατάκοπος κι ιδρωμένος.

Ο γέρος στηρίχτηκε στην αγκλίτσα κι έριξε πάνω του τα μάτια.

— Για στάσου να σε δω καλύτερα.

Τον κοίταξε προσεχτικά! Ο Γιάννης φορούσε τριμμένη στολή, λιωμένα άρβυλα και δίκοχο χωρίς έμβλημα. Το πρόσωπό του ήταν χλομό, αδύνατο. Πρόσεξε ακόμα ότι περπατούσε με δυσκολία κι ο σάκος του κρεμόταν βαρύς. Ο γέρος έκανε προσπάθεια να κρύψει την ανησυχία του.

— Είσαι καλά; Τι χαμπέρια μας φέρνεις από κει που 'ρχεσαι;

Ένα πικρό χαμόγελο ζωγραφίστηκε στα χείλη του Γιάννη.

— Τα νέα παππού φτάνουν τώρα νωρίτερα απ' τους ανθρώπους.

Ο γέρος κούνησε καταφατικά το κεφάλι.

— Έχεις δίκιο. Ο άνθρωπος ξεπέρασε και το θεό και κάμει θαύματα. Το 'να πίσω απ' τ' άλλο μας ήρθαν τα μαντάτα. Κιοτέψατε, κάνατε συμφωνίες και παραδώσατε τα όπλα στους ξένους, λέει ο κόσμος. Γιατί;

— Δεν ξέρω. Την ίδια απορία έχω κι εγώ.

Ο γέρος σκυθρώπασε, αναστέναξε βαριά.

— Ποιος θα μας φυλάξει τώρα απ' τους αχόρταγους που άρχισαν να μας ξανακλέβουν; Πού θα βρούμε το δίκιο μας;

Και συνέχισε σμίγοντας τα φρύδια του.

— Η αδικία που δε διορθώνεται γεννάει μίσος και φτιάχνει εχτρούς.

Ο Γιάννης που άκουγε προσεχτικά, προσπαθώντας να καταλάβει το νόημα της κουβέντας, παραξενεύτηκε.

— Τι εννοείς παππού;

Πώς να του πει κάτι που θα τον πλήγωνε;

— Άργησες. Άργησες πολύ να γυρίσεις. Οι άνθρωποι ξεχνούν τα λόγια τους, το 'φερε με μαλακό τρόπο.

Ο Γιάννης αισθάνθηκε σα να τον ζώνουν φίδια.

— Τι ξέρεις παππού και μου το κρύβεις;

Ο γέρος ανασήκωσε το κορμί του και τον κοίταξε πονόφυχα.

— Αύριο έχουμε χαρά· στεφανώνονται ο Νίκος τις Αντώναινας με τη Βασίλω...

Έμεινε σύζυλος. Το πρόσωπό του γέμισε ζαρωματιές, σκλήρυνε, μα δεν έβγαλε λέξη. Τα 'κλεισε όλα μέσα του — πίκρα και πόνο. Ο γέρος διέκοψε τη σιωπή.

— Μην το παίρνεις κατάκαρδα· ήταν γραφτό απ' τη μοίρα, θα περάσει. Εσύ να 'σαι γερός και τα καλά κορίτσια δε λείπουν απ' τον κόσμο. Θα βρεθεί άλλη που θα 'ναι καλύτερη κι ομορφότερη απ' αυτήν και θα σε τιμήσει σαν πραγματική γυναίκα.

Χωρίς ν' αποκριθεί, ο Γιάννης γύρισε απότομα και με βαριά καρδιά πήρε το δρόμο για το χωριό. Ένα-ένα ξεχώριζαν τα σπίτια καθώς ήταν χτισμένα στη σειρά σε διαφορετικά επίπεδα. Δρόμοι παράλληλοι και δρόμοι ανηφορικοί όλο καγκέλια διέσχιζαν το χωριό. Αυλές, αλώνια κι αχυρώνες συμπλήρωναν την εικόνα. Η εκκλησία του Αϊ-Δημήτρη δέσποζε στη μέση του χωριού. Το μαρμαρένιο καμπαναριό κατάλευκο. Δίπλα ο πλάτανος, μια αχνοπράσινη τούφα κατάμεσα στον ουρανό, τραβούσε την προσοχή. Το βλέμμα του καρφώθηκε στο κάτω μέρος του χωριού, όπου ήταν το σπίτι της Βασιλικής με τα οπωροφόρα τριγύρω. Κόσμος πηγαινοερχόταν βιαστικά.

Ο Γιάννης λοξοδρόμησε, έγειρε θλιμμένος κάτω από μια βελανιδιά. Στο μυαλό του γύριζαν τα λόγια της: «Αν πάθεις τίποτα, να ξέρεις, θα πέσω στο Σαραντάπορο», του είπε την ώρα που τον ξεπροβόδιζε. «Πώς ξέχασε τόσο γρήγορα», αναρωτιόταν.

Αργά το βράδυ, παραμονή του γάμου, άρχισε το γλέντι. Ο ήχος του κλαρίνου που έφτασε απ' το σπίτι του γαμπρού τον αναστάτωσε. Άνθρωποι με φανάρια και δαδιά στα χέρια κατευθύνονταν προς τα εκεί. Η αυλή φωτίστηκε και το σπίτι αχνόφεξε. Τα ξεφωνητά των χορευταράδων που τα 'φερνε ο αέρας, σπάραξαν την καρδιά του. Φούσκωσε το στήθος του από πόνο κι οργή.

Αναστέναξε. Τα βουρκωμένα του μάτια στυλώθηκαν στο σκοτάδι. Το χωριό έδειχνε σαν αχνοφωτισμένη ζωγραφιά που κρέμεται απ' τον ουρανό. Πού; Σε ποιο σημείο βρισκόταν το πατρικό του και δεν μπορούσε να το διακρίνει; Να 'ταν τόσο μεγάλη η στενοχώρια των δικών του που προτίμησαν να μείνουν στο σκοτάδι χωρίς ένα φωτάκι; αναλογίστηκε. Πέρασε τόσα πολλά. Άντεξε σε ταλαιπωρίες και βάσανα και θα λυγίσει τώρα, μόνο και μόνο γιατί μια γυναίκα προτίμησε κάποιον άλλο; Όχι. Δε θα γύριζε πίσω, όπως είχε σκεφτεί πριν από λίγο, θα 'μενε στον τόπο του και θ' άρχιζε μια νέα ζωή.

Ήταν μεσάνυχτα, όταν βρέθηκε μπροστά στο σπίτι του κι ανέβηκε τα πέτρινα σκαλιά. Μια μυστική φωνή του ψιθύρισε από μέσα του. «Μη! Μην τους ξυπνήσεις! Άκουσες; Μην τους ξυπνήσεις». Κάθισε στο κεφαλόσκαλο με το κεφάλι σκυμμένο. Άκουσε ένα αλαφροπάτημα πίσω του. Ήταν το σκυλάκι του που άρχισε να χοροπηδά γύρω του βαβίζοντας. Τ' αγκάλιασε και το 'σφιξε πάνω του σα να 'ταν αγαπημένο του πρόσωπο.

— Καλά, καλά. Ησύχασε, σταμάτα. Ξέρω που χαίρεσαι. Να 'νωθες και τον πόνο μου, ψιθύρισε συγκινημένος.

Η Μαρία ανασηκώθηκε απ' τη στρωματσάδα και γύρισε προς τη μεριά του εγγονού της που κοιμόταν δίπλα.

— Σωτηράκη, ξύπνα. Ακούς; Κάποιος είναι όξω. Σήκω καμάρι μου και ξύπνα τον πατέρα σου.

Τ' αγοράκι αγνόησε τη συμβολή της, πήγε κατευθείαν στην πόρτα και τράβηξε το σύρτη.

— Ο θείος! Ο θείος! φώναξε.

Πετάχτηκαν όλοι πάνω. Η Μαρία έφτασε στην είσοδο προτού ανάψουν τα δαδιά και φωτιστούν οι κάμαρες. Κρεμάστηκε απ' τους ώμους του.

— Παιδάκι μου, παιδάκι μου, είπε και ξέσπασε σ' αναφιλητά.

Δεν έλεγε να κατεβάσει τα χέρια και να λύσει την

αγκαλιά της, θαρρείς και φοβόταν μήπως της ξαναφύγει και τον χάσει.

— Αχ, παιδάκι μου, παιδάκι μου, ξανάπε αφήνοντας τη σκέψη της στη μέση.

Ο Κώστας, ο μεγάλος γιος της, την άρπαξε απότομα και την τράβηξε μέσα μαζί με το Γιάννη. Εξακολούθησε να κλαίει γαντζωμένη πάνω του.

— Έλα. Σταμάτα. Δεν είναι ανάγκη ν' αναστατώσεις τη γειτονιά με το κλάμα σου, είπε νευρικά.

Σκούπισε τα δάκρυα με την άκρη της ποδιάς της.

— Σάμπως μπορώ να κάμω και τίποτ' άλλο για να ξαλαφρώσει η καρδιά μου;

Σύρθηκαν στον οντά όλοι μαζί, σαν ένα κουβάρι, αγκαλιασμένοι σφιχτά. Ο Γιάννης έδειχνε σα να 'ταν σ' άλλο κόσμο. Αμίλητος, σκυθρωπός με πονεμένο βλέμμα. Η μητέρα του τον κοιτούσε γεμάτη ανησυχία.

— Παιδάκι μου, πες κάτι. Είσαι καλά;

Απόφυγε ν' αποκριθεί. Βαριά σιωπή έπεσε στον οντά.

— Αχ, αυτή η προκομμένη, αναστέναξε η Μαρία.

— Δε χρειάζεται να πεις τίποτα, τα ξέρω όλα, τη διέκοψε ο Γιάννης.

Οι άλλοι ταραχτήκαν. Η ενοχή ζωγραφίστηκε στα πρόσωπά τους.

— Φαίνεσαι πολύ κουρασμένος, άλλαξε κουβέντα ο Κώστας. Να φας κάτι και να πας να ξαπλώσεις.

Ο Γιάννης έριξε γύρω μια ματιά. Ήταν όλα όπως τα είχε γνωρίσει μικρό παιδί· δεν φαινόταν να είχε αλλάξει κάτι. Η σκέψη μαστίγωσε του πρόσωπό του.

— Να πλυθώ πρώτα, είπε σε λίγο.

— Έλα. Πιστεύω να ζεστάθηκε το νερό, απάντησε η νύφη του και μπήκε στο μαγερειό.

Πήγαν πίσω της. Η Μαρία κατέβασε το δοχείο απ' την πυροστιά κι έριξε το νερό στο λεγένι.

— Ευχαριστώ. Μπορείτε να πηγαίνετε, είπε ο Γιάννης.